

VI. Miscellanea

1. Ś. P. STANISŁAW NOWODWORSKI

W dniu 22 września 1931 r. zmarł ś. p. Stanisław Nowodworski, sędzia Sądu Najwyższego i Członek Trybunału Kompetencyjnego.

Śmierć jego okrywa żałobą sądownictwo, którego był jednym z najwybitniejszych przedstawicieli. Dzięki wrodzonym zdolnościom oraz usilnej i ciągłej pracy wysunął się w życiu społecznym daleko ponad zwykły poziom. W najzawilszych kwestjach prawnych umiał znaleźć i wskazać właściwe rozwiązanie. To też opinia jego zawsze była wysoko ceniona.

Studjom prawa poświęcił się z powołania i z zamiłowania. Po ukończeniu uniwersytetu wstąpił w 1899 r. do palestry warszawskiej. W 1919 r. przeszedł do sądownictwa, jako sędzia apelacyjny, w 1922 r. powołany został do Najw. Trybunału Administracyjnego, jako sędzia, a w 1926 r. objął stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, na którym pozostawał aż do końca życia.

Poza pracą zawodową oddawał się w szerokim zakresie pracy społecznej. Brał również czynny udział w odbudowie państwowości polskiej. Pełnił urząd ministra sprawiedliwości w 1920 r. w okresie najazdu bolszewickiego, a następnie po raz drugi powołany był na to stanowisko w 1923 r., kiedy piastował mandat senatora.

Nie uchylał się także od pracy w życiu korporacyjnym sądownictwa. Wybrany do zarządu głównego Zrzeszenia Sędziów i Prokuratorów R. P. objął tam funkcje wiceprezesa. Na tem polu działalności był gorącym rzecznikiem i czynnym propagatorem rozwoju samopomocy koleżeńskej.

Pozostawia po sobie niezatartą pamięć człowieka o wybitnych zaletach charakteru i umysłu, będących zjawiskiem niecodziennem.

Pogrzeb ś. p. Stanisława Nowodworskiego odbył się 26 września przy bardzo licznym udziale sądownictwa i wszystkich sfer społeczeństwa. Był to hołd, oddany zasłudze i pracy. Nad grobem żegnano Zmarłego ze szczerym żalem. Wyrazem tego były liczne przemówienia, a w ich liczbie przemówienie sędziego Sądu Najw. Ignacego Balińskiego w imieniu Sądu Najw. oraz przemówienie prezesa Zarządu Główn. Zrzeszenia Sędziów i Prokuratorów sędziego Sądu Najw. Wacława Miszewskiego w imieniu zrzeszonego sądownictwa.

R.

2. Z KOMISJI KODYFIKACYJNEJ

Komisja Kodyfikacyjna obok kodeksu karnego w dn. 28. IX. r. b. przyjęła w kolegium uchwalającym projekt ustawy wprowadzającej kodeks karny. Projekt ten został w d. 29. IX. r. b. przekazany Ministerstwu Sprawiedliwości, które ze swej strony wycofało z sejmiku projekt ustawy o zmianach dotyczących ustawy postępowania karno-administracyjnego, ze względu na to, iż Kom. Kodyf. zajęła się opracowaniem proj. ust. o wykroczeniach.

3. PRACE USTAWODAWCZE MIN. SPRAWIEDLIWOŚCI

Jak wiadomo, obok prac ustawodawczych na wielką skalę dokonywanych specjalnie w Komisji Kodyfikacyjnej, analogiczne prace w skromniejszych znacznie rozmiarach dokonywa się w Departamencie Ustawodawczym Ministerstwa Sprawiedliwości, przez który przechodzą wszystkie gotowe projekty Komisji Kodyfikacyjnej przed złożeniem ich do ciał ustawodawczych, i w którym odbywa się dość często samoistna praca w kierunku nowelizacyjnym. W chwili obecnej opracowuje się tam projekt Noweli do K. P. K. mający przede wszystkim na względzie zmiany natury oszczędnościowej, głównie w dziedzinie zbierania dowodów (wzywania świadków i biegłych) i wogóle usprawnienia procesu karnego. Jednocześnie projektuje się pewna nowelizacja *Ustawy Karno-Scarbowej*, co da możliwość pomiędzy innymi oszczędzenia materiału sędziowskiego w drodze rozpoznawania spraw skarbowych w trybie postępowania uproszczonego — przez jednego sędziego — na podstawie odpowiedniego wniosku prokuratury. Poza to został opracowany projekt ordynacji adwokackiej, który m. in. przewiduje oddzielenie aplikacji sądowej od adwokackiej i umożliwienie przygotowania się do zawodu adwokackiego bez konieczności odbywania uprzednio aplikacji sądowej. Duże wątpliwości wzbudza sprawa tak zwanej wolnoprzesiedłości adwokatów z okręgu jednej Rady Adwokackiej do okręgu innej.

4. Z TOWARZYSTW PRAWNICZYCH

TOWARZYSTWO PRAWNICZE W WARSZAWIE

1. W dniu 23 czerwca odbyło się Walne Zgromadzenie T-wa. na którym odbyły się wybory uzupełniające Rady i Komisji Rewizyjnej w osobach pp.: Aleksandra Jackowskiego i Stanisława Szczepańskiego (Komisja Rewizyjna). Poza to przyjęto sprawozdanie kasowe Rady i Komisji Rewizyjnej i udzielono Radzie absolutorjum.

2. W ciągu roku sprawozdawczego 1930 Towarzystwo rozwijało następującą działalność odczytową:

W sekcjach połączonych ogłoszono 2 referaty.

W sekcji prawa cywilnego — 2 referaty.

W sekcji prawa karnego — 1 referat.

W sekcji prawa państwowego i administracyjnego — 2 referaty.

W sekcji historii prawa polskiego — 1 referat.

3. Towarzystwo w dalszym ciągu użyczało swego lokalu na posiedzenia redakcji „Orzecznictwa Sądów Polskich” (raz w tygodniu), referaty Towarzystwa Prawa Międzynarodowego oraz na seminarja aplikantów adwokackich, urządzone przez Okręgową Radę Adwokacką.

4. Prezes Rady w przemówieniu nad grobem ś. p. Konrada Dynowskiego w imieniu Towarzystwa uczcił pamięć zmarłego.

5. Nawiązując kontakt z polskimi organizacjami prawniczymi zagranicą, p. Roman Kuratowski powitał w imieniu Rady Towarzystwa zebrania: Związku Adwokatów Polaków w New Jersey i Związku Adwokatów Polaków w Chicago.

6. Na prośbę urzędników Prokuratury Generalnej Rada utworzyła sąd obywatelski dla rozpoznania sprawy stanowiska obrońców Prokuratury w sporze sądowym Uszyckiej przeciwko Skarbowi Państwa (konfiskaty powstaniowe).

7. Uregulowano hipotecznie na rzecz Towarzystwa Prawniczego spadek (zapis) po ś. p. Henryku Janowskim, polegający na 86/480 częściach nieruchomości w Częstochowie. Następnie Rada ustaliła wraz z rodziną ś. p. Janowskiego, iż powyższa część nieruchomości zostanie jej sprzedana za sumę złotych w złocie 52.500 — z pozostawieniem całego szacunku na nieruchomości na trzy lata z oprocentowaniem w stosunku 8 % rocznie, płatnych półrocznie zgóry.

8. W roku sprawozdawczym przeprowadzona została rejestracja następujących zmian w Statucie Towarzystwa, uchwalonych przez Walne Zgromadzenia:

§ 9. Członkowie czynni opłacają tytułem składki zł 50,— rocznie. Rada Towarzystwa za zgodą Walnego Zgromadzenia władna jest ustalić składki w niższej kwocie na dany okres budżetowy.

§ 21. Wyraz „siedmiu” zastąpiono przez wyraz „sześciu”.

§ 32. Wyraz „kwietnia” zastąpiono przez wyraz „czerwca”.

9. Towarzystwo zajmowało się w dalszym ciągu porządkowaniem biblioteki.

10. Zarządzono założenie telefonu w lokalu Towarzystwa.

11. Na zakończenie Rada podkreśliła życzliwe poparcie udzielane Towarzystwu, zarówno przez władze rządowe, jak i przez prasę

prawniczą i codzienną, w szczególności przez Gazetę Sądową Warszawską, Gazetę Administracji i Policji Państwowej, Palestrę, Kurjer Warszawski i Kurjer Poranny, za co Rada Towarzystwa składa niniejszem podziękowanie.

POLSKIE TOWARZYSTWO PRAWNICZE WE LWOWIE

Dnia 8. IV. r. b. odbyło się Walne Zgromadzenie Towarzystwa. Prezes Towarzystwa, Dr. A. Czerwiński, otwierając Zgromadzenie, oddał cześć pamięci zmarłych w 1930 r. członków Towarzystwa: Dr. R. Czajkowskiego, K. Czarnika, prof. A. Dolińskiego i Dr. J. Landauera. Sprawozdanie wydziału za 1930 zostało jednomyślnie przyjęte przez Zgromadzenie. Uchwalono budżet na 1931 r. i postanowiono odnowić umowę z „Przeglądem Prawa i Administracji” co do dalszej prenumeraty tego czasopisma, dla którego też uchwalono subwencję w wysokości 1000 zł. Do władz na okres 1931—1933 wybrano prof. R. Longchamps'a, Dr. A. Dziędzielewicz i prof. Wereszczyńskiego, prof. Allerhand'a, Dr. L. Halbana, prof. L. Ehrlicha, Dr. Markiewicza, Dr. Piotrowskiego, Radziszewskiego, St. Hołubę, Dr. Łozińskiego i Dr. Weissa.

Z TOWARZYSTWA USTAWODAWSTWA KRYMINALNEGO

W związku z przygotowywaną w Ministerstwie Sprawiedliwości nowelizacją Kodeksu Postępowania Karnego powstała konieczność zastanowienia się T. U. K. nad sposobami wydajnej i szybkiej pomocy opiniodawczej i projektodawczej, któraby ułatwiła czynnikom miarodajnym jaknajszersze uwzględnienie doświadczeń prawników praktyków przy dotychczasowem stosowaniu U. S. P. i K. P. K.

Z tych względów powołana została w łonie T. U. K. specjalna Komisja, której zadaniem będzie opracowanie zmian nowelizacyjnych w obowiązujących ustawach ustrojowo-procesowych. Do Komisji tej zaproszeni zostali: Przewodniczący prokurator S. N. Dr. Z. Piernikarski; zastępca przewodniczącego, adw. M. Ettinger; referent główny, sędzia S. N. J. Jamontt; sekretarze: podprokurator S. O. R. Lemkin i adw. S. Peszyński; członkowie: wiceprezes S. A. K. Fleszyński, sędzia S. N. S. Frycz, prokurator S. N. W. Kuczyński, wiceprokurator S. A. A. Miller i sędzia S. N. S. Zaleski. Prace Komisji rozpoczęły się w połowie września.

5. MIĘDZYNARODOWY KONGRES PRAWA PORÓWNAWCZEGO.

Istniejąca w Hadze Międzynarodowa Akademia Prawa Porównawczego urządza w sierpniu 1932 roku kongres międzynarodowy. W wykonaniu uchwał Akademii odbyło się w styczniu b. r. w Paryżu

posiedzenie Biura Akademji z udziałem około 60 prawników z różnych państw (z Polski byli obecni prof. Łyskowski i prof. Longchamps), na którym podawano i omawiano w ogólności tematy obrad Kongresu oraz postanowiono, że ostateczne ustalenie programu i sposobu przygotowania Kongresu pod względem naukowym nastąpi na posiedzeniu Akademji już z mniejszym udziałem ekspertów w Hadze w sierpniu b. r., a tymczasem obecni na posiedzeniu paryskim eksperci mieli się zająć zorganizowaniem w swoich krajach komitetów narodowych dla propagandy i przygotowania Kongresu, Komitety takie, złożone w równej mierze z reprezentantów nauki, palestry i magistratury, zostały też w pierwszej połowie b. r. zorganizowane prawie we wszystkich państwach kulturalnych. Do komitetu polskiego należą: prof. i adw. Allerhand, radca pr. Min. Zagr. Babiński, sędzia Sądu Najw. Berezowski, prof. Bossowski, adw. Domański, doc. i szef Kanc. Cyw. Prez. Hełczyński, prof. Jarra, adw. Kuratow-Kuratowski, prof. Longchamps, prof. Koschembahr-Łyskowski, prezes Sądu Najw. Pohorecki, prof. Sułkowski, doc. Wasilkowski, prof. Zoll. W dniach 6 i 7 sierpnia b. r. odbyło się w Hadze posiedzenie w sprawie ostatecznego ustalenia programu Kongresu i procedury nadsyłania referatów. Oprócz członków Akademji jak Bustamante, Escarra, Levy-Ullmann, Lee, Balogh, Brown Scott, Naber, Lambert, Borchard i i. obecnych było 20 ekspertów a mianowicie: Basdevant, L. E. Beaulieu, Braffort, Bruns, Caloyanni, Milton Colvin, van Eysings, Fabre-Surveyer, Guerrero, Longchamps de Berier, Lorancone, Lundstedt, Negulesco, Pilotti, Rollin Jasquemyns, Rotondi, Schucking, Swoboda, Urratia, del Vecchio. W rezultacie narad uchwalono, że na porządku dziennym Kongresu będzie następujących dwadzieścia tematów w pięciu sekcjach:

Sekcja I ogólna.

1. Poszczególne źródła prawa, ich równorzędność i hierarchja w różnych systemach prawnych.
2. Zorganizowanie międzynarodowego udokumentowania prawnego (bibljografja, słownik prawniczy, ustawy i t. p.).
3. Elementy romańskie i germańskie w nowoczesnych systemach prawnych.
4. Stosunki między religją a prawem pod względem historycznym i etnologicznym.

Sekcja II. Prawo cywilne i procedura cywilna.

5. Stosunek prawa handlowego do cywilnego.
6. Zasady ogólne odpowiedzialności za czyny bezprawne w różnych systemach prawnych.

7. Zawarcie i niedopełnienie kontraktów w ogólności.
8. Wyroki ustalające.

S e k c j a   I I I .   P r a w o   h a n d l o w e ,
m o r s k i e   i   n a   d o b r a c h   n i e m a t e r j a l n y c h .

9. Prawo autorskie dziennikarzy.
10. Ustrój prawny spółek akcyjnych pod względem uprzywilejowanego prawa głosowania i ochrony mniejszości.
11. Otwarcie kredytu (przez banki).
12. Międzynarodowe prawo radjowe z punktu widzenia ochrony przedsiębiorstw nadawczych przed handlową eksploatacją audycyj.

S e k c j a   I V .   P r a w o   p u b l i c z n e   i   k a r n e .

13. Odpowiedzialność państwa w prawie wewnętrznem.
14. System administracyjny, jego korzyści i niekorzyści.
15. Ujednostajnienie przepisów dotyczących ekstradycji.
16. Stosowanie prawa karnego pewnego państwa do przestępstw, popełnionych przez cudzoziemców poza jego terytorjum.

S e k c j a   V .   P r a w o   m i ę d z y n a r o d o w e
p u b l i c z n e   i   p r y w a t n e .

17. Wykonanie wyroków zagranicznych.
18. Stan porównawczy i konflikty prawne w kwestji stosunku między małżeństwem cywilnym względnie kościelnym, a małżeństwem faktycznym.
19. Narodowość spółek akcyjnych.
20. Metody zawierania traktatów międzynarodowych.

Co do sposobu opracowania i nadsyłania referatów uchwalono następującą procedurę:

1. Każdy komitet narodowy wybierze z powyższej listy tematy, na które pragnie przedstawić referaty specjalne, tj. przedstawiające zagadnienie, stan prawny i wnioski z punktu widzenia danego kraju. Komitet narodowy może przedstawić referaty specjalne na wszystkie tematy objęte programem Kongresu. Pod względem wyboru referentów komitety narodowe nie są niczem krępowane, w szczególności więc mogą przedstawić referaty osób, nie będących członkami Komitetu. Referaty specjalne nie powinny przekraczać 5000 słów (t. j. około 1 arkusza druku) i mają być napisane w języku ojczystym autora, Komitety zaś mają się starać, o ile możności o przetłumaczenie ich na języki główne (francuski, angielski, niemiecki, włoski, hiszpański).

Komitety narodowe muszą nadesłać referaty specjalne do Biura Akademji w Hadze przed 1 stycznia 1932, który to termin jest nieprzekraczalny.

2. Biuro Akademji, po otrzymaniu referatów specjalnych, wyznaczy bezzwłocznie dla każdego tematu referenta generalnego. Referent generalny musi przedłożyć Biuru swój referat najdalej do 1 marca 1932. Referat generalny nie może przekraczać 10.000 słów (około 2 arkuszy druku) i ma być napisany w języku ojczystym autora, zaś rzeczą Komitetu narodowego autora będzie przetłumaczyć referat na inne języki, w granicach możliwości. Biuro Akademji doręczy bezzwłocznie referaty generalne Komitetom narodowym, które mają się postarać o to, aby ich delegaci otrzymali te referaty najdalej na dwa miesiące naprzód przed Kongresem.

3. Gdyby na jakiś z tematów Kongresu żaden Komitet narodowy nie nadesłał referatu specjalnego, Biuro Akademji może o ile uzna za stosowne, wyznaczyć dla tego tematu jednego lub więcej referentów.

4. Kwestję druku referatów oraz prac Kongresu postanowiono rozstrzygnąć później. W każdym razie jest życzeniem Akademji, aby Komitety narodowe postarały się o wydrukowanie referatów specjalnych w tych czasopismach, któremi dysponują.

W wykonaniu tych uchwał Komitet narodowy polski zwraca się niniejszem do wszystkich prawników polskich z prośbą o zgłaszanie referatów na tematy Kongresu. Zaznacza się, że referenci specjalni nie będą swoich referatów przedstawiać na Kongresie i nawet nie muszą być na Kongresie obecni. Referaty ich będą uwzględnione przez referentów generalnych. Im więcej referatów specjalnych z danego narodowego komitetu będzie nadesłanych, tem większa będzie rola tego narodu w Kongresie. Ponieważ szereg Komitetów nadesłało niewątpliwie referaty specjalne na wszystkie kwestje, przeto jest koniecznym warunkiem należytego zadokumentowania naszej roli w międzynarodowym ruchu naukowym, abyśmy również nadesłali referaty specjalne na wszystkie o ile możliwości kwestje. Zgłoszenia referatów i całą w ogóle korespondencję w sprawie Kongresu należy kierować pod adresem sekretarza Komitetu polskiego, prof. Dra Romana Longchamps de Berier, Lwów, Uniwersytet. Jeżeli ktoś gotów jest opracować jeden z kilku tematów, pożądanę jest uprzednie porozumienie się z sekretarzem, aby wybór padł na temat, który jeszcze nie ma żadnego referenta. Jeżeli ktoś reflektuje tylko na jeden temat, może rozpocząć pracę bez uprzedniego poro-

zumiewania się z sekretarzem, gdyż w każdym razie nie zaszkodzi, gdy jeden i ten sam temat będzie kilka referatów specjalnych z tego samego komitetu narodowego.

Referaty specjalne mają być nadesłane na ręce sekretarza Komitetu najdalej do dnia 1 grudnia 1931, jeżeli zaś zostaną nadesłane równocześnie z tłumaczeniem na jeden z języków panujących, wystarczy ich nadesłanie sekretarzowi przed dniem 20 grudnia.

Kongres odbędzie się w Hadze w pierwszych dniach sierpnia 1932.

6. FUNDUSZ WYDAWNICZY „RUCHU”.

Na fundusz wydawniczy „Ruchu” złożyli:

Krajowy Bank Pożyczkowy.	500 zł
Bank Gospodarstwa Krajowego.	500 „
Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego . . .	350 „
Komunalny Bank Kredytowy.	350 „
Pomorska Izba Rolnicza	350 „

Zwracamy się do wszystkich przyjaciół naszego pisma z usilną prośbą o poparcie zawsze przez pozyskiwanie nowych prenumeratorów, jak również przez zasilanie „funduszu wydawniczego”. Wszelkie kwoty składane na fundusz wydawniczy „Ruchu” (P. K. O. 201.346) będą na tem miejscu ogłaszane.